

■ В.А. КИРИЧЕНКО, директор Чернігівської регіональної державної лабораторії ветеринарної медицини

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОКА НА МАСТИТ У ПРИВАТНОМУ ТА ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРАХ

Молоко – один з найцінніших харчових продуктів. До його складу входить близько 200 життєво необхідних для людини й молодяку тварин речовин. Основні з них – білки, жир, молочний цукор і мінеральні солі. Білки молока містять 20 незамінних амінокислот, у т. ч. триптофан, лізин, метіонін, лецитин тощо, 25 жирних кислот, більшість з яких є неграничними, а отже, легко засвоюються організмом людини.

Одним з факторів, що погіршують якість молока і знижують продуктивність молочного скотарства, є захворювання корів на мастит.

Мастит – це запалення молочної залози, яке виникає при проникненні у вим'я хвороботворних мікроорганізмів і зумовлене ендогенними й екзогенними причинами. До ендогенних належать порушення інервації, інфекційні захворювання, зниження імунітету тварин, анатомічні зміни структури молочних альвеол і молоковидних проток, до екзогенних – порушення мікроклімату приміщень, де утримуються тварини, механічні пошкодження молочної залози тощо. Не останню роль у виникненні маститу відіграє культура виробництва молока. Адже якщо тварина здорова, її повноцінно годують, своєчасно обробляють вим'я, правильно готують до доїння, здоюють залишки молока й дотримуються режимів доїння – мастит не виникає.

Основну кількість молока, яке споживає населення, отримують від великої рогатої худоби, утримуваної в реформованих і присадибних господарствах населення.

У Чернігівській області працює 189 стаціонарних молокоприймальних пунктів та 176 молочнотоварних ферм, на яких ведеться постійний контроль сирого товарного молока.

Щоб не допустити потрапляння патогенної мікрофлори в загальне молоко, проводять дослідження на субклінічний мастит. Техніка дослідження проста: з кожної частки вимені корови беруть по 1 мл молока і вносять у луночки, куди додають по 1 мл мастидину.

У разі позитивної реакції інвентар-

ний номер корови записується до журналу, складається припис завідувача МТФ для подальшого рішення щодо молока, отриманого від хворих тварин. Виконання припису контролює ветеринарний спеціаліст господарства.

У приватному секторі дослідити молоко на субклінічний мастит у повному обсязі складніше, оскільки багато власників корів не здають молоко на молокоприймальні пункти й не продають на ринках.

На молокоприймальних пунктах молоко досліджують з відібраної проби. При виявленні позитивної реакції складається припис завідувача МПП про заборону приймання молока від хворих корів. Власника повідомляють про це й рекомендують лікування, встановивши термін очікування.

На практиці проконтролювати подальше поводження з молоком від хворої корови складно. Усе залежить від свідомості власника корови, тому що молоко й молокопродукти часто реалізують у невстановлених місцях, де відсутній ветеринарний контроль.

Під час дослідження молока на субклінічний мастит виявляють близько 1 % хворих тварин, яких піддають лікуванню.

У 2012 р. було досліджено 295 156 проб молока із сільгосппідприємств Чернігівської області та виявлено 4375 корів, реагуючих на субклінічний мастит. Із досліджених 224 499 проб молока від корів із приватних господарств населення виявлено 1216 реагуючих корів. Піддано лікуванню відповідно 4348 і 1216 тварин.

Однак лабораторні дослідження молока на мастит із виділенням збудників і відповідною підтитрівкою виділених культур до антибіотиків було проведе-

но тільки з 602 проб (приблизно 10%). Основною причиною такого низького відсотка є занадто висока вартість (згідно із затвердженими єдиними тарифами – 238 грн.) лабораторного дослідження на визначення чутливості виділених культур до антибіотиків. Така сума і для фермерських господарств, і для селян не по кишені.

Ще один недолік. Нині в усіх населених пунктах є ветеринарні аптеки, і в кожній з них є антибіотиковмісні препарати, які відпускають власникам худоби за описом симптомів захворювання. Це спричиняє неконтрольоване використання антибіотиків, а отже, пристосування мікрофлори й створення стійких до препаратів форм бактерій. Саме тому призначення антибіотиковмісних препаратів без лабораторного визначення чутливості мікрофлори є основною проблемою при лікуванні маститу в присадибних господарствах населення.

При дослідженні на субклінічний мастит економічний фактор посідає не останнє місце. У віддалених населених пунктах молоко не закупають переробні підприємства, його не вивозять для продажу на ринок, а використовують лише для власних потреб. Оскільки власники тварин здебільшого люди похилого віку й живуть на саму лише пенсію, вони не бажають досліджувати молоко. Що ж стосується господарств, то, оскільки вони постійно працюють з переробними підприємствами й зацікавлені в якості молока, яке здають, то й дослідження в цьому секторі найбільш реально відображають становище щодо маститу й проведеного лікування.

Як засвідчує досвід ветеринарних і зоотехнічних спеціалістів, проблема оздоровлення молочних стад від маститу вирішується комплексними заходами, спрямованими на своєчасне усунення причин і факторів, які сприяють появі нових випадків хвороби. ○